DOMSTOLENS DOM
AF 13. JUNI 1978 [1]

Denkavit Futtermittel GmbH mod Finanzamt Warendorf (anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Finanzgericht Münster)

Sag 139/77

Sammendrag

Landbrug — producent af landbrugsprodukter — begreb — fællesskabsdefinition — ingen — myndighedernes pligt
(EØF-traktaten, artikel 38 ff; Rådets forordning nr. 2464/69, artikel 1)

Ganske vist kan anvendelsesområdet for traktatens bestemmelser om landbruget i visse henseender bestemmes ved hjælp af artikel 38 og de hermed forbundne forskrifter, men i mange andre henseender, særligt hvad angår den type virksomheder, der er omfattet af de her omhandlede bestemmelser, er udtrykket landbrug ikke præcist afgrænset i traktaten. Følgelig tilkommer det rette myndighed i givet fald at fastlægge det personelle og saglige anvendelsesområde for en landbrugsordning, der er afledt af traktaten.

I sag 139/77

angående en anmodning, som i medfør af EØF-traktatens artikel 177 af Finanzgericht Münster er indgivet til Domstolen for i den sag, som verserer for nævnte ret mellem

DENKAVIT FUTTERMITTEL GMBH

og

FINANZAMT WARENDORF

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 39 og artikel 40, stk. 3, andet afsnit og af artiklerne 1 og 3 i Rådets forordning (EØF) nr. 2464/69 af 9. december om de foranstaltninger, der skal træffes inden for landbrugssektoren, som følge af den tyske marks opskrivning (JO L 312, 1969, s. 4),

afsiger

1 — Processprog: Tysk.

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten H. Kutscher, afdelingsformanden M. Sørensen, dommerne A. M. Donner, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keeffe og A. Touffait,

generaladvokat: G. Reischl
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

Sagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb og de indlæg, der er indgivet i medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF's Domstol, kan sammenfattes således:

I — De faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb

1. Da Forbundsrepublikken Tysklands regering den 24. oktober 1969 besluttede med virkning fra 27. oktober 1969 at opskrive DM'en med 8,5 % i forhold til den hidtidige officielle paritet, fandt såvel Forbundsrepublikken som Fællesskabet sig stillet over for det problem, der opstod ved, at det indtægtstab, som det tyske landbrug led på grund af, at de europæiske landbrugspriser var bundet til en fælles regningsenhed, skulle udlignes.

2. Størrelsen af det indtægtstab, som det tyske landbrug led på grund af revalueringen, blev af de tyske myndigheder og af Kommissionen i enighed ansat til 1,7 milliarder DM årligt. For at udligne dette tab gav Rådet ved forordning nr. 2464/69 ag 9. december 1969 (JO L 312 af 12. 12. 1969, s. 4) Forbundsrepublikken tilladelse til at yde en direkte støtte fra 1. januar 1970 til tyske producenter af landbrugsprodukter, hvortil også EUGFL bidrog.

3. Artikel 1 (stk. 1-3) i forordning (EØF) nr. 2464/69 bestemmer:

»1. Støtte, der ydes tyske producenter af landbrugsprodukter på nedenstående vilkår, kan anses som forenelige med fællesmarkedet.

2. Støtten kan for hvert finansår fra 1970 til 1973 andrage et beløb på indtil 1,7 milliarder DM. Fællesskabet bidrager degressivt til støttens finansiering og i øvrigt som nærmere angivet i artikel 2.

3. Støtten kan ydes som et direkte kontantbeløb til producenten af landbrugsprodukter, for så vidt størrelsen ikke bestemmes efter pris eller mængden af produkter.

Denne støtte kan delvis ydes i form af forskud, der udbetales producenten af landbrugsprodukter ved salget af produktet, og som højst må andrage 3 % af salgsprisen.

Støtten kan enten erlægges af køber eller af en national myndighed.«

4. Ved Rådets beslutning af 21. januar 1974 (meddelt Forbundsrepublikken Tyskland den 24. 1. 1974, men ikke offentliggjort) blev den i ovenstående artikel 1, stk. 3 i forordning (EØF) nr. 2464/69 omhandlede foranstaltning forlænget og ændret således, at Forbundsrepublikken Tyskland »midlertidigt [blev bemyndiget] til at yde støtte til producenter af landbrugsprodukter i form af en kompensation, som de nævnte producenter modtager ved salget af deres produkter, inden for en øvre margen på 3 % af salgsprisen«. Som bestemt i forordningen skal den således ændrede støtte ligeledes »enten erlægges af køber eller af en national myndighed«.

5. I medfør af forordning (EØF) nr. 2464/69 udstedte den tyske lovgiver Aufwertungsausgleichgesetz af 23. december 1969 (lov om udligning for opskrivning, herefter kaldet AufwAG) efter hvis artikel 4 land- og skovbrugsbedrifter i den i § 24, stk. 2, i Umsatzsteuergesetz (lov om omsætningsafgift) forudsatte betydning, jf. § 51 i Bewertungsgesetz (lov om vurdering) kunne nedsætte den skyldige omsætningsafgift (merværdiafgift) med 3 %. For at kunne anses som landbrugsbedrift i den i de sidstnævnte bestemmelser anførte forstand, må kvægavls- eller kvægopdrætningsbedrifter råde over et vist landbrugsmæssigt udnyttet areal, og der skal endvidere være et bestemt forhold mellem dette areal og kvægbestanden.

6. Udover foderstoffremstilling beskæftiger sagsøger i hovedsagen sig med kalveopfedning, der foregår ved hjælp af en mælkeerstatning, som sagsøger ligeledes selv fremstiller. Sagsøger opkøber ugegamle kalve, og sælger dem til slagterier efter en opfedningsperiode på 4 måneder. Da sagsøger driver denne virksomhed uden at have noget udnyttet landbrugsareal, er sagsøger efter den tyske skatteret ikke en landbrugsvirksomhed men en industrivirksomhed.

7. I 1973 androg sagsøgers omsætning ved salg af fedekalve i alt 21 394 474,21 DM. I sin selvangivelse for dette år ansøgte sagsøgeren i henhold til artikel 4 i AufwAG om støtte i et omfang af 641 834,24 DM (3 % af firmaets omsætning). Den 12. marts 1976 afviste sagsøgte i hovedsagen, Finanzamt Warendorf, denne begæring under henvisning til, at sagsøgeren i den tyske skatterets forstand drev industrivirksomhed og ikke landbrug.

8. Efter en administrativ klage over dette afslag anlagde sagsøgeren sag ved Finanzgericht Münster, hvor sagen nu verserer.

9. Ved kendelse af 26. september 1977 har Finanzgericht Münster udsat sagen og i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt De europæiske Fællesskabers Domstol følgende spørgsmål til præjudiciel afgørelse:

»1. Omfatter det fællesskabsretlige begreb 'producent af landbrugsprodukter' i artikel 1, stk. 1 og 3 i forordning (EØF) nr. 2464/69 også den industrielle dyreopdrætter/kvægholder i den tyske skattelovgivnings forstand?

2. Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende:

Skal artikel 39 og artikel 40, stk. 3, andet afsnit i EØF-traktaten, artikel 1 i Rådets forordning (EØF) nr. 2464/69 og eventuelle andre bestemmelser i fællesskabsretten fortolkes således, at de forbyder EØF-medlemmet Forbundsrepublikken Tyskland som adressat for forordning (EØF) nr. 2464/69 at undtage enkelte grupper af producenter af landbrugsprodukter — her industrielle dyreopdrættere og kvægholdere i den tyske skatterets forstand — fra en ordning med direkte støtte til udligning af virkningerne af

markens opskrivning og omfattende landbrugsprodukter, der er undergivet en markedsordning?

3. Er dette forbud på det indenlandske område direkte anvendeligt i den forstand, at den enkelte fællesskabsborger kan gøre det gældende ved de nationale retter?«

10. På grundlag af den referende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

II — Sammenfatning af de indlæg, der er indgivet i medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF's Domstol

A — Indlæg fra sagsøgeren i hovedsagen

Indledende bemærkninger

Sagsøgeren i hovedsagen har efter en undersøgelse af de her relevante tyske skatteretsforskrifter konkluderet, at i praksis kræves der et kalveopdræt på maksimalt 50 fedekalve pr. år og pr. hektar for at kunne blive anset som producent af landbrugsprodukter i disse bestemmelsers forstand.

Strukturelt og økonomisk er der dog ingen forskel på den *industrielle kalveopfedning* på den ene side og den *landbrugsmæssige kalveopfedning* på den anden side i den tyske skatterets forstand. Også den »landbrugsmæssige« kalveopfeder må som den »industrielle« kalveopfeder købe spædkalve og mælkeerstatningsfoder hos en fabrikant af dette fodermiddel. Begge sætter samtidigt mellem 100 og 250 spædkalve på stald. Producenten af landbrugsprodukters landbrugsmæssigt udnyttede areal er uden betydning for kalveopfedning. Et sådant areal kan anvendes til andre formål (eksempelvis kornavl, vinavl etc.).

Inkøbsprisen for spædkalve og *salgsprisen* for fedekalve afhænger af markedsforholdene, der for deres del afhænger helt af den fælles markedsordning for oksekød — oprettet ved Rådets forordning (EØF) nr. 805/68 af 27. juni 1968 (EFT 1968 (I), s. 169; org.ref. JO L 149, s. 24) — samt — hvad foderstof angår — også for en del af den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter — indført ved Rådets forordning (EØF) nr. 804/68 af 27. juni 1968 (EFT 1968 (I), s. 169; org.ref. JO L 149, s. 13). De ovenfor nævnte priser er altså *afhængige af den fælles prispolitik.*

Sagsøger i hovedsagen har endeligt fremlagt en række talksempler, hvoraf det fremgår, at den kalveopfeder, der betragtes som producent af landbrugsprodukter, i medfør af artikel 4 i AufwAG, jf. § 24, stk. 2, i Umsatzsteuergesetz, sammenlignet med den industrielle kalveopfeder får en højere fortjeneste ved samme brutto-salgspris.

Spørgsmålene fra Finanzgericht Münster

Vedrørende det første spørgsmål

Sagsøgeren i hovedsagen har anført, at begrebet »producent af landbrugsprodukter« i forordning (EØF) nr. 2464/69, en bindende og direkte anvendelig rådsforordning med bemyndigelser til foranstaltninger inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik (artikel 3, stk. 3), må have et fællesskabsretligt indhold.

På grundlag af formuleringen af traktatens artikel 37, stk. 3, og af artikel 40, 42, 43 og 45 har sagsøgeren sluttet, at fællesskabsretten intet andet krav stiller til begrebet »producent af landbrugsprodukter« end selve dette, at der skal foreligge en fremstilling af landbrugsprodukter.

Begrebet *landbrugsprodukter* er defineret i artikel 39, stk. 1, andet punktum i EØF-traktaten. Herved forstås jordbrugsprodukter, husdyrbrugsprodukter og fiskeriprodukter samt varer, der direkte er forbundet med disse produkter, og som har undergået en første bearbejdning. Disse varer er i henhold til EØF-traktatens artikel 38, stk. 3, opregnet i listen i denne traktats bilag II, henholdsvis senere optaget på listen.

Begrebet »producent af landbrugsprodukter« i fællesskabsretlig forstand *refererer sig altså til frembringelsen af et bestemt produkt,* men ikke til måden som sådan, hvorpå produktet fremstilles.

Den, der opfeder kalve, er altså »producent af landbrugsprodukter« i fællesskabsretlig forstand, uden at det herved kommer an på, hvorfor, med hvilke midler og med hvilken retlig status denne bedrift drives. Begrebet producent af landbrugsprodukter i fællesskabsretlig forstand omfatter altså også en industriel kalveopfeder.

National ret kan intet ændre ved denne fællesskabsretlige enhedsdefinition. I særdeleshed er Forbundsrepublikken Tyskland i forordning (EØF) nr. 2464/69 hverken udtrykkeligt eller forudsætningsvis blevet bemyndiget til at ændre det fællesskabsretlige begreb »producent af landbrugsprodukter« efter nationale retsforskrifter eller retstraditioner. Dette gælder så meget desto mere, som Fællesskabet efter artikel 1, stk. 2, i forordning nr. 2464/69 har bidraget til støttens finansiering. Tværtimod har Rådet med forordning nr. 2464/69 villet skabe og har skabt en ordning, der har medført en kompensation for revalueringen i henseende til alle de produkter, der er omfattet af den fælles landbrugspolitik — og hermed også landbrugets prispolitik — og i henseende til hvilke produkter DM'ens opskrivning fremkaldte et indtægtstab inden for de fælles landbrugsmarkeder.

Når derfor artikel 4, stk. 1, i AufwAG, jf. § 24, stk. 2, i Umsatzsteuergesetz og § 51 i Bewertungsgesetz, begrænser kompensationen for revalueringen til landbrugsbedrifter, så er dette en national foranstaltning, der ikke er omfattet af bemyndigelsen i forordning (EØF) nr. 2464/69.

Også selv om det under de *forberedende forhandlinger* havde været hensigten, at industrielt dyreopdræt eller kvæghold i den tyske skattelovgivnings forstand skulle undtages fra udligningsordningen efter AufwAG, så vil der dog ikke kunne tages hensyn til denne hensigt ved forordningens fortolkning, da den ikke er kommet til udtryk i den endelige udformning af forordning (EØF) nr. 2464/69 (jf. Domstolens dom af 18. 2. 1970, sag 38/69, *Kommissionen* mod *Den italienske Republik,* Sml. 1970, s. 5).

Det er derfor sagsøgerens opfattelse, at det første spørgsmål fra Finanzgericht Münster bør besvares således:

»Ved begrebet 'producent af landbrugsprodukter' i den i artikel 1, stk. 1 og 3, i forordning (EØF) nr. 2464/69 forudsatte betydning forstås producenter af landbrugsprodukter således som defineret i artikel 38, stk. 2 og 3, i EØF-traktaten, jf. listen i bilag II i denne traktat, hvorved det er uden betydning, om og i givet fald efter hvilke kriterier en sådan producent efter national ret anses for at drive landbrug eller en industrivirksomhed.«

Vedrørende det andet og tredje spørgsmål

Sagsøger i hovedsagen har den opfattelse, at disse spørgsmål også har betydning, selv om det præjudicielle spørgsmål nr. 1 mod forventning ikke skulle blive besvaret *bekræftende.* Også her vil Forbundsrepublikken Tyskland nemlig i medfør af den fællesskabsretlige bemyndigelse i forordning nr. 2464/69 være forpligtet til at yde sagsøgeren kompensation for revalueringen i kraft af sagsøgers status som industriel opfeder.

Fortolkning ud fra det fællesskabsretlige forbud mod forskelsbehandling

Sagsøger i hovedsagen har anført, at EØF-traktatens artikel 40, stk. 3, andet afsnit bestemmer, at den fælles ordning skal begrænses til at forfølge de i artikel 39 anførte mål og bør udelukke enhver form for forskelsbehandling af Fællesskabets producenter. For handel med og opfedning af kalve gælder der en »fælles ordning«, nemlig markedsordningen for oksekød. Denne forordning opfatter enhver kvægopdrætter, herunder den tyske industrielle dyreopdrætter/kvæghol der som producent af landbrugsprodukter. Hermed er også sagsøgeren beskyttet af forbudet mod forskelsbehandling i EØF-traktatens artikel 40, stk. 3.

Med udgangspunkt i denne antagelse har sagsøger i hovedsagen især gjort gældende, at princippet i artikel 40, stk. 3, om, at der ikke må ske forskelsbehandling, også finder anvendelse på producenter i *en og samme medlemsstat* og ikke alene binder Fællesskabets lovgiver men også medlemsstaterne, når disse anvender den dem tillagte kompetence inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik. Både Kommissionen og generaladvokaten gik ind for denne opfattelse i sag 50/76 *(Amsterdam Bulb N.V.,* Sml. 1977, s. 137).

I nærværende tilfælde er forordning (EØF) nr. 2464/69 udstedt som en foranstaltning under den *fælles landbrugspolitik.* Forbundsrepublikken Tyskland har derfor skullet anvende og gennemføre den således, at også det fællesskabsretlige forbud mod forskelsbehandling i artikel 40, stk. 3, i EØF-traktaten respekteres.

Sagsøgeren i hovedsagen har understreget, hvilken særlig virkning forbudet mod forskelsbehandling får i tilfælde, hvor *det samme produkt ikke behandles ens.* Dette forbud følger direkte af artikel 40, stk. 3, i EØF-traktaten, der forbyder »enhver form for forskelsbehandling af ... producenter«. I nærværende sag drejer det sig om forskelsbehandling af kalveopfedere, altså om producenter af samme landbrugsprodukt, til trods for at der strukturelt og økonomisk ingen forskel er mellem »landbrugsmæssig« og »industriel« kalveopfedning.

Nederlandene som i Rådets forordning (EØF) nr. 3141/73 af 19. november 1973 (EFT L 321, s. 1) tillægges en lignende bemyndigelse som følge af den nederlandske gyldens revaluering, har respekteret det fællesskabsretlige forbud mod forskelsbehandling ved anvendelsen af denne bemyndigelse.

Samtidigt har sagsøger i hovedsagen anfægtet Bundesverfassungsgerichts kendelse af 8. december 1970 om anvendelse af lighedsprincippet inden for rammerne af AufwAG (der henvises til nævnte afgørelse fra Bundesverfassungsgericht i forelæggelseskendelsen).

Sagsøger i hovedsagen har gjort gældende, at forbudet mod forskelsbehandling i EØF-traktatens artikel 40, stk. 3, andet afsnit er en retsnorm, som også den enkelte borger må kunne påberåbe sig ved de nationale retter. Dette gælder ikke blot, hvor et fællesskabsorgan tilsidesætter forbudet men også i de tilfælde, hvor denne forskrift krænkes ved *en medlemsstats* lovgivningsmæssige foranstaltninger til gennemførelse af en fællesskabsretlig bemyndigelse under den fælles landbrugspolitik.

Sagsøger har konkluderet, at eftersom Forbundsrepublikken Tyskland ikke yder kompensation for revalueringen til den industrielle dyreopdrætter/kvæghol der, tilsidesætter den forbudet mod forskelsbehandling i EØF-traktatens artikel 40, stk. 3, og at dette forbud har direkte virkning i den interne retsorden.

Fortolkning ud fra den fælles markedsordning for oksekød, dennes formål og funktion

Sagsøger i hovedsagen har anført, at den forelæggende ret også i spørgsmålene anmoder om en fortolkning af

»eventuelle andre bestemmelser i fællesskabsretten« med henblik på den gennemførelse af forordning (EØF) nr. 2464/69, der skete ved den tyske AufwAG. Til disse »eventuelle andre bestemmelser« hører formålet med den fælles markedsordning for oksekød og dennes funktion (forordning (EØF) nr. 805/68).

Denne markedsordnings formål og funktion bringes især i fare ved sådanne nationale foranstaltninger, der er egnet til at påvirke *markedsvilkårene.*

Dette gælder i særdeleshed, hvis medlemsstaten ved hjælp af interne retsforskrifter griber ind i den fælles markedsordnings *mekanisme for prisdannelsen* (jf. Domstolens dom i sag 31/74, *Galli,* Sml. 1975, s. 47).

Det er alene Fællesskabet, der har kompetence til at udstede konkrete foranstaltninger, der griber ind i prisdannelsen.

Forbundsrepublikken Tyskland har grebet ind i prisdannelsen i den fælles markedsordning for oksekød, idet det i AufwAG er bestemt, at det kun er den kalveopdrætter, der regnes som producent af landbrugsprodukter, der er berettiget til en reduktion af merværdiafgiften på 3 %, medens industrielle kalveopdrættere som sagsøgeren ikke modtager nogen lignende lettelse. Herved ændres også konkurrencevilkårene til skade for den industrielle kalveopdrætter. Desuden griber Forbundsrepublikken Tyskland med denne foranstaltning ind i princippet i artikel 40, stk. 3, fjerde afsnit, i henhold til hvilket en fælles prispolitik for landbrugsprodukter skal baseres på fælles kriterier og ensartede beregningsmetoder.

Fortolkning med henblik på artikel 1 i forordning (EØF) nr. 2464/69

Sagsøgeren har anført, at der allerede er taget stilling til begrebet »producent af landbrugsvarer« i artikel 1 i forordning (EØF) nr. 2464/69. Det er et begreb med fællesskabsretligt indhold, der refererer sig til produktet, og som også omfatter den industrielle dyreopdrætter/kvægholder.

Selv om der ved forordning (EØF) nr. 2464/69 er tale om en bemyndigelse, skal Forbundsrepublikken Tyskland i det omfang, den anvender bemyndigelsen, respektere det fællesskabsretlige indhold, der er pålagt den ved forordningen.

Til støtte for denne antagelse har sagsøger i hovedsagen især gjort følgende gældende:

— Forordning (EØF) nr. 2464/69 er efter sit indhold udstedt som følge af, at priserne efter den fælles landbrugspolitik er fastsat i regningsenheder. Forordningen er således ikke alene en del af den fælles landbrugspolitik, men må også bedømmes i forhold til den enkelte markedsordning.

— Forordning (EØF) nr. 2464/69 bemyndiger ganske vist til ydelse af »støtte«; materielt drejer det sig dog mindre om støtte forstået som et statsligt og vederlagsfrit tilskud end om en korrektion som følge af faldet i de i DM udtrykte landbrugspriser. Denne korrektion skal anvendes på produktet og neutralt i forhold til konkurrencen og skal omfatte alle de produkter inden for en markedsordning, hvis priser direkte eller indirekte er blevet påvirket.

— I artikel 1, stk. 1 i forordning (EØF) nr. 2464/69 gøres bemyndigelsen afhængig af »nedenstående vilkår«. Hermed udtrykkes, at Forbundsrepublikken Tyskland ikke frit kunne udforme AufwAG, men skulle rette sig efter forordningens betingelser. En af disse betingelser omhandles i forordningens artikel 1, stk. 3, der bestemmer, at

»denne støtte kan delvis ydes i form af forskud, der udbetales producenten af landbrugsprodukter ved

salget af produkter, og som højst må andrage 3 % af salgsprisen . . .«

På samme måde som forordning (EØF) nr. 974/71 har reguleret alle spørgsmål vedrørende afgiftsgrundlaget, opkrævningsbetingelserne og afgiftens størrelse, er også forordning nr. 2464/69 bindende med hensyn til betingelserne for kompensationen for revalueringen. Denne bindende karakter følger i øvrigt også af, at forordningen jo er en retsakt.

— Denne bindende virkning træder i øvrigt helt tydeligt frem, når henses til, at Fællesskat bidrager til finansieringen af kompensationen via Den europæiske Udviklings- og Garantifond for Landbruget, garantiesektionen (artikel 1, stk. 1, artikel 2 i forordning nr. 2464/69). Denne fond har det formål at finansiere foranstaltninger inden for den *fælles landbrugspolitik.*

Efter begrundelse, indhold, formulering, bemyndigelse, juridisk form og finansieringsmetoden er forordning (EØF) nr. 2464/69 altså så stærkt fællesskabsorienteret og af en sådan fællesskabsretlig beskaffenhed, at dens bindende virkning, særligt udtrykt i artikel 1, er uden for enhver tvivl.

Da Forbundsrepublikken gjorde brug af den i artikel 1, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 2464/69 indeholdte bemyndigelse, havde den ikke måttet fravige denne forordnings ordlyd, formål og indhold. Forbundsrepublikken burde strengt have holdt sig til de givne rammer, eftersom den siden den 1. januar 1970 ingen selvstændige beføjelser har haft til at udstede regler på områder, der omfattes af de fælles landbrugsmarkedsordninger.

Sagsøgeren i hovedsagen har i denne sammenhæng henvist til Domstolens dom af 25. maj 1977 (dag 77/76, *Cucchi,* Sml. 1977, s. 987).

Dette viser, at Forbundsrepublikken Tyskland, da den gjorde brug af bemyndigelsen, var bundet af begrebet »producent af landbrugsprodukter« som omhandlet i artikel 1, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 2464/69 og således var bundet efter Fællesskabets regler for landbruget. Forbundsrepublikken havde derfor skullet referere sig til produktet og uden at påvirke konkurrencen ladet alle virksomheder være omfattet af ordningen, når disse virksomheder fremstiller eller handler med produkter, hvis pris bestemmes eller i hvert fald påvirkes af den fælles markedsordnings prismekanisme.

Sagsøgeren i hovedsagen har foreslået, at spørgsmålene 2 og 3 fra Finanzgericht Münster besvares således:

»EØF-traktatens artikel 39, artikel 40, stk. 3, andet afsnit, reglerne om formål og funktion for forordning (EØF) nr. 805/68 samt artikel 1 i forordning nr. 2464/69 skal fortolkes således, at kvægavlere på grundlag af produktet skal have støtte til hvert dyr i henhold til AufwAG, hvorfor de nævnte forskrifter forbyder Forbundsrepublikken Tyskland at undtage visse grupper af producenter af landbrugsvarer fra undtagelsesordningen om, at der ydes direkte støtte til produkter, der er omfattet af en fælles markedsordning, som kompensation for revalueringen, hvorved det ingen betydning har, om producenten efter tysk skatteret betegnes som industriel dyreopdrætter/kvægholder eller producent af landbrugsvarer.

De nævnte bestemmelser har i national henseende direkte virkning i den forstand, at markedsborgeren kan påberåbe sig dem ved de nationale retter.«

B — Indlæg fra sagsøgte i hovedsagen

Sagsøgte i hovedsagen har anført, at lovgiver i medfør af forordning (EØF) nr. 2464/69 har haft en sådan retsanordnende beføjelse, at den i forordningen fastsatte støtte til »producenter af landbrugsprodukter« kan begrænses til en del af disse producenter.

Denne bemyndigelse angiver kun en ramme, inden for hvilken den tyske lovgiver kan handle. Dette fremgår af, at Rådet, da det udstedte regler for revalueringskompensationen, kun gav en *anbefaling*.

Åbenbart har man kun valgt den juridiske dragt, den — bindende — forordning, fordi forordning (EØF) nr. 2464/69 ved siden af den — uforbindende — anbefalende del også indeholder bindende forskrifter. Den forbindende del angår, således som det fremgår af betragtningerne, et forbehold med tidsmæssig begrænsning. Den tyske lovgiver har end ikke været forpligtet til at anvende bemyndigelsen eller til at anvende bemyndigelsen i fuldt omfang inden for de afstukne rammer. I medfør af bemyndigelsen kunne den tyske lovgiver både faktisk men også i tidsmæssig henseende foretage sondringer, så længe disse ikke blev vilkårlige.

Den tyske lovgivers differentierende begrænsning støttedes på social- og strukturpolitiske grunde, nærmere bestemt beskyttelsen af den producent af landbrugsvarer, der er afhængig af landbrugsarealets størrelse. Denne differentiering er ikke noget specielt tysk, tværtimod findes der også i de øvrige medlemsstater i Fællesskabet en national sondring mellem landbrug og industrielle producenter af landbrugsprodukter.

C — *Indlæg fra Kommissionen*

Indledende bemærkninger

Kommissionen har anført, at den præjudicielle forespørgsel udtrykkeligt kun omhandler forordning (EØF) nr. 2464/69. Da den dér indeholdte bemyndigelse dog kun gjaldt indtil udgangen af 1973, og da det i hovedsagen drejer sig om et nedslag i merværdiafgiften for 1974, kommer det strengt taget ikke an på formuleringen af forordning (EØF) nr. 2464/69, men på Rådets beslutning af 21. januar 1974. Til brug for nærværende sag er der dog ingen forskel, også fordi beslutningen af 21. januar 1974 anvender begrebet »producent af landbrugsprodukter«.

Vedrørende det første spørgsmål

Artikel 1 i forordning (EØF) nr. 2464/69, der taler om »producenter af landbrugsprodukter« og ikke, som i traktatens artikel 38, stk. 1 og artikel 40 om »handelen med landbrugsvarer«, giver efter Kommissionens opfattelse allerede visse holdepunkter for, at industriprodukter ikke burde have været inddraget under støtteordningen. Kommissionen anerkender dog, at ordlyden alene ikke er nok til at udelukke en sådan slutning med tilstrækkelig sikkerhed.

Kommissionen har gentaget, hvad den anførte i sine indlæg i sag 85/77 *(Avicola)*, nemlig, at der ikke findes nogen fællesskabsretlig definition af begrebet »landbrugsbedrift«. Kommissionen har derhos gjort gældende, at begrebet »producent af landbrugsprodukter« kun kan bestemmes ud fra ordningens formål og hele sammenhæng.

Formålet med forordning (EØF) nr. 2464/69 var inden for det muliges rammer at udligne det nettoindkomsttab, som det tyske landbrug led på grund af DM'ens revaluering. Allerede i Rådets ekstraordinære møde den 27. oktober 1969 i Luxembourg talte slutcommuniqueet udelukkende om støtte til tyske »landmænd«. Da det kun drejede sig om udligning af netto-tabet, var der også blevet taget hensyn til revalueringens positive virkninger, bl.a. billiggørelsen af importerede foderstoffer, gødning og andre stoffer til brug for bedriften.

Kompensationen har derudover haft et særligt *socialt aspekt*. Det måtte forhindres, at en befolkningsgruppe, overvejende sammensat af landmænd med små eller mellemstore brug, led et pludseligt indtægtstab på næsten 10 % (revalueringsprocenten 9,29), også fordi denne befolkningsdel på grund af sin

afhængighed af jordens bonitet og klimaforhold kun langsomt kunne tilpasse sig et pludseligt fald i priserne på landbrugsprodukter.

Også forarbejderne til forordning (EØF) nr. 2464/69 viser, at Fællesskabet har villet fortolke begrebet »producent af landbrugsprodukter« snævert, således som det sker i tysk skatteret. Forbundsrepublikken Tyskland gjorde det fra starten klart, at støtten ville blive begrænset til landbrugsbedrifter i tysk skatterets forstand. Ved vurderingen af det tyske landbrugs tab, som blev optaget i forordningens begrundelse, blev der kun medtaget sådanne landbrugsbedrifter. Således som det fremgår af referatet fra Rådets 93. møde af 9. december 1969, udtalte også Mansholt som det kompetente medlem af Kommissionen sig i tilsvarende retning som svar på flere spørgsmål desangående.

Ordlyd, forarbejder og formålet med forordning (EØF) nr. 2464/69 taler altså i det hele for at fortolke det i artikel 1 i denne forordning anvendte begreb »producent af landbrugsprodukter« snævert som i den tyske skatteret, dvs. at udelukke industrielle dyreopdrættere/kvægholdere.

Vedrørende det andet spørgsmål

Kommissionen har anført, at dette spørgsmål kun er stillet for det tilfælde, at det første spørgsmål må besvares bekræftende. Men selv om dette måtte være tilfældet, indeholder hverken artikel 1 i forordning (EØF) nr. 2464/69 eller artikel 39 og artikel 40, stk. 3, i traktaten noget forbud mod, at Forbundsrepublikken Tyskland *undtager* bestemte grupper af producenter af landbrugsvarer fra den tilsigtede støtteordning.

For det første indeholder forordningen kun en bemyndigelse og gør på ingen måde støtten til en pligt. Hvis Forbundsrepublikken Tyskland, såfremt ovennævnte løsning antages, ikke har udnyttet bemyndigelsen fuldt ud, så følger dette heller ikke af fællesskabsretten.

For det andet, såfremt Forbundsrepublikken Tyskland efter traktatens artikel 40, stk. 3, havde været forpligtet til at inddrage industrielle kvægopdrættere under ordningen, ville fællesskabsorganet også have pålagt en sådan forpligtelse. Derfor er det mere rigtigt at undersøge, om der i den begrænsning af støtten, som allerede Rådet skabte, til producenter af »landbrugsprodukter« ligger en krænkelse af artikel 40, stk. 3.

Kommissionen afviser ethvert forsøg fra sagsøgers side på at udlede et andet begreb af traktatens artikel 40, stk. 3, i henseende til ligebehandling af producenterne i en og samme medlemsstat, end hvad der følger af den tyske grundlovs artikel 3 (hvorved sagsøger ville få omstødt den kendelse fra Bundesverfassungsgericht, der er afsagt med henblik på AufwAG den 8. 12. 1970, BVerfGE 29, 337). Efter Kommissionens opfattelse har forbudet mod forskelsbehandling i artikel 40, stk. 3, intet andet indhold end artikel 3 i grundloven, dvs. at ens eller sammenlignelige faktiske omstændigheder ikke må behandles forskelligt.

Efter Kommissionens opfattelse er landmænd mere ramt af revalueringen end industrielle dyreopdrættere. Den landmand, der dyrker jorden, dækker som hovedregel i hvert fald delvis sit foderstofbehov af egen produktion. Han kan altså i mindre grad skifte til importerede foderstoffer, der blev billigere på grund af revalueringen.

Rådet har helt givet måttet tage hensyn til, at industribedrifter typisk var bedre stillet, også af andre grunde end hidrørende fra prisfaldet på importerede foderstoffer og derfor heller ikke havde behov for støtte. I denne sammenhæng udgør sagsøger næsten et klassisk eksempel. Kvægbruget er for sagsøger kun en del af firmaets økonomiske grundlag. Sagsøger kan langt lettere

udvide eller begrænse denne ekstra indkomstkilde efter markeds- og prisforholdene end den landmand, der er afhængig af jordens udbytte og klimaet. Sagsøger er således mere fleksibel, hvad angår driftens indretning og derfor mindre ramt af forhold, der påvirker priserne på landbrugsprodukter, eksempelvis en valutaopskrivning.

Det er muligt, at ikke alle industrivirksomheder befandt sig i en lige så gunstig konkurrencesituation som sagsøgeren. Men da forordning (EØF) nr. 2464/69 blev udstedt, måtte man gå ud fra, at den industrielle kvægbruger typisk havde en række fordele på markedet, der sammen med prisfaldet på importerede foderstoffer gjorde, at sådanne virksomheder i almindelighed ikke havde behov for støtte. Såfremt støtten også havde omfattet sådanne producentgrupper, ville industrielle producenter i andre medlemsstater, der ikke fik fordel af en billiggørende revaluering, muligt have opfattet dette som forskelsbehandling.

Efter Kommissionens opfattelse var det altså sagligt korrekt, i hvert fald ikke nogen vilkårlig afgørelse, at gruppen af industrielle dyreopdrættere/kvægholdere generelt blev udelukket fra den ved forordning (EØF) nr. 2464/69 indførte støtteordning. Der kan derfor ikke tales om nogen krænkelse af EØF-traktatens artikel 40, stk. 3.

Vedrørende det tredje spørgsmål

Efter Kommissionens opfattelse er dette spørgsmål rent hypotetisk. Det må dog besvares benægtende. Som Domstolen nemlig allerede har statueret i de forenede sager 124/76 og 20/77 *(Ruckedeschel,* dom af 19. oktober 1977), bevirker det forhold, at en landbrugsretlig forskrift er i strid med lighedsprincippet, ikke nødvendigvis, at borgeren får et direkte krav mod de nationale myndigheder på fordele, som han er blevet udelukket fra efter fællesskabsregler. I sådanne tilfælde er det tværtimod fællesskabsorganernes opgave at træffe de nødvendige foranstaltninger til at skaffe den nævnte uforenelighed af vejen.

Kommissionen har foreslået at besvare spørgsmålene fra Finanzgericht Münster på følgende måde:

»1. Begrebet 'producent af landbrugsvarer' i Rådets forordning (EØF) nr. 2464/69 af 9. december 1969 skal ikke fortolkes således, at det også omfatter den industrielle kvægopdrætter.

Skulle Domstolen anse det for fornødent også at besvare spørgsmålene 2 og 3, så bør disse besvares således:

2. Hverken traktatens bestemmelser eller artikel 1 i Rådets forordning (EØF) nr. 2364/69, henholdsvis artikel 1 i Rådets beslutning af 21. januar 1974 har forbudt Forbundsrepublikken Tyskland at udelukke industrielle dyreopdrættere eller kvægholdere fra den støtteordning, i medfør af hvilken det tyske landbrugs indtægtstab som følge af revalueringen af DM'en den 29. oktober 1969 skulle udlignes.
3. EØF-traktatens artikel 40, stk. 3, kan efter nærværende sagsforhold ikke fortolkes således, at den giver private en ret til afgiftsnedsættelse, som kan gøres gældende direkte ved de nationale retsinstanser.«

III — Den mundtlige forhandling

Sagsøger i hovedsagen, repræsenteret af advokat Dr. D. Ehle, Køln, og Kommissionen, repræsenteret af sin juridiske konsulent Peter Karpenstein, har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 13. april 1978.

Generaladvokaten har fremsat sit forslag til afgørelse i retsmødet den 11. maj 1978.

Præmisser

1 Ved kendelse af 26. september 1977, indgået til Domstolen den 16. november s.å., har Finanzgericht Münster i medfør af EØF-traktatens artikel 177 stillet en række spørgsmål vedrørende fortolkningen af begrebet »producent af landbrugsprodukter«, af traktatens artikler 39 og 40, stk. 3, samt af visse bestemmelser i Rådets forordning nr. 2464/69 af 9. december 1969 om de foranstaltninger, der skal træffes inden for landbrugssektoren som følge af den tyske marks opskrivning (JO L 312, 1969, s. 4);

2 det fremgår af sagens akter, at hovedsagen har sin oprindelse i det af sagsøgte i hovedsagen, Finanzamt Warendorf, meddelte afslag på en ansøgning om støtte efter en tysk gennemførelseslov til nævnte forordning, som er indgivet af det i hovedsagen sagsøgende firma, der ud over at fremstille foderstoffer også beskæftiger sig med opfedning af kalve ved hjælp af mælkeerstatningsfoder, som det selv fremstiller;

sagsøgte i hovedsagen begrundede sit afslag på at yde det i hovedsagen sagsøgende firma støtte med, at dette firma ikke rådede over landbrugsarealer til opfedning af kalvene, og derfor ikke var en landbrugsbedrift i henhold til den tyske skatteret, hvortil den førnævnte lov henviser, men en industrivirksomhed;

3 for at kunne besvare spørgsmålene fra den nationale ret er det nødvendigt først at gennemgå beggrunden for og indholdet af de fællesskabsretlige forskrifter og, i det omfang det er muligt ud fra sagens akter, den pågældende nationale lovgivning.

4 Den 24. oktober 1969 opskrev regeringen for Forbundsrepublikken Tyskland med virkning fra den 27. oktober 1969 DM'en med 8,5 % i forhold til dens officielle paritet;

den tyske regering og Fællesskabet så sig altså stillet over for det problem, at der skulle skabes kompensation for indtægtsnedgangen i det tyske landbrug — bl.a. for de tyske producenter af landbrugsprodukter som korn og mejeriprodukter, for hvilke der fandtes en interventionsordning — på grund af, at Fællesskabets landbrugspriser var fastsat i fælles regningsenheder, der som følge af opskrivningen var faldet i værdi i forhold til den nationale valuta;

efter et møde i Rådet den 9. december 1969 udstedte dette forordning nr. 2464/69 af samme dato;

5 i første betragtning til nævnte forordning hedder det, at »opskrivningen af DM'en uden ændring af regningsenhedens værdi har ... medført et fald i landbrugspriserne udtrykt i DM ... fra 1. januar 1970; ... dette har bevirket et indtægtstab for det tyske landbrug«;

i forordningens anden og tredje betragtning anføres det, at »på grundlag af de nuværende angivelser vedrørende regningsenhedens værdi og de berørte priser og landbrugsprodukter kan dette indtægtstab ansættes til 1,7 milliarder DM pr. år«, og at »det synes hensigtsmæssigt at bemyndige Forbundsrepublikken Tyskland til at yde en kompensation for dette indtægtstab i form af en direkte støtte til producenter af landbrugsprodukter«;

på grundlag af disse betragtninger bestemmes det i forordningens artikel 1:

»1. Støtte, der ydes tyske producenter af landbrugsprodukter på nedenstående vilkår, kan anses som forenelige med fællesmarkedet.

2. Støtten kan for hvert finansår fra 1970 til 1973 andrage et beløb på 1,7 milliarder DM. Fællesskabet bidrager degressivt til støttens finansiering og i øvrigt som nærmere angivet i artikel 2.

3. Støtten kan ydes som et direkte kontantbeløb til producenten af landbrugsprodukter, for så vidt størrelsen ikke bestemmes efter pris eller mængden af produkter.

Denne støtte kan delvis ydes i form af forskud, der udbetales producenten af landbrugsprodukter ved salget af produktet og højst må andrage 3 % af salgsprisen. Støtten kan enten erlægges af køber eller af en national myndighed.

4. Forbundsrepublikken Tyskland udligner Fællesskabets degressive finansiering ved hensigtsmæssige strukturelle eller sociale foranstaltninger.

5. På den i denne artikel omhandlede støtte finder de processuelle regler i traktatens artikel 93 anvendelse«;

ved beslutning af 21. januar 1974, der blev meddelt Forbundsrepublikken Tyskland den 24. i samme måned, men ikke offentliggjort, forlængede og ændrede Rådet stykke 3 i forordningens artikel 1 således, at Forbundsrepublikken »bemyndiges til midlertidigt at yde støtte til producenter af land-

brugsprodukter i form af en kompensation, som producenterne modtager ved salget af deres produkter, inden for en øvre margen på 3 % af salgsprisen«;

det fremgår af denne beslutning, at den således ændrede støtte kan udbetales på en af de i forordningens artikel 1, stk. 3, omhandlede måder.

6 I medfør af forordning nr. 2464/69 udstedte den tyske lovgiver den 23. december 1969 Aufwertungsausgleichgesetz (lov om udligning for opskrivning), hvis artikel 4 bestemte, at land- og skovbrugsbedrifter i den i § 24, stk. 2, i Umsatzsteuergesetz (lov om omsætningsagift) forudsatte betydning kunne nedsætte deres skyldige omsætningsafgift med 3 % af afgiftsgrundlaget;

efter § 24, stk. 2, i Umsatzsteuergesetz betragtes bedrifter med dyreopdræt eller kvæghold især som land- eller skovbrugsbedrifter, såfremt besætningen efter § 51 i Bewertungsgesetz (lov om vurdering) indgår i den landbrugsmæssige bedrift;

det fremgår af § 51 i Bewertungsgesetz, at besætningen indgår i den landbrugsmæssige bedrift, når antallet af de dyr, der opdrættes eller holdes pr. hektar regelmæssigt udnyttet landbrugsjord, ikke overstiger visse grænser i årets løb.

7 Det første spørgsmål er, om begrebet »producent af landbrugsprodukter« i artikel 1, stk. 1, og i artikel 3 i forordning nr. 2464/69 også omfatter den industrielle dyreopdrætter/kvægholder i den tyske skattelovgivnings forstand.

8 Det andet spørgsmål er, om traktatens artikler 39 og 40, stk. 3, andet afsnit og artikel 1 i forordning nr. 2464/69 og eventuelle andre bestemmelser i fællesskabsretten skal fortolkes således, at de forbyder Forbundsrepublikken Tyskland som adressat for denne forordning at undtage enkelte grupper af producenter af landbrugsprodukter — her industrielle dyreopdrættere og kvægholdere i den tyske skatterets forstand — fra den her omhandlede støtte;

9 af hensyn til de svar, der skal meddeles den nationale ret, vil disse spørgsmål være at behandle under ét.

10 Sagsøger i hovedsagen har anført, at udtrykket »producent af landbrugsprodukter« er et begreb, hvis indhold skal fastlægges ud fra fællesskabsretten;

ifølge sagsøger omfatter dette udtryk samtlige producenter af landbrugsvarer, således som disse er beskrevet i traktatens artikel 38 og i listen i traktatens bilag II, der ikke sondrer mellem landbrugsmæssigt og industrielt dyreopdræt.

11 Ganske vist kan anvendelsesområdet for traktatens bestemmelser om landbruget i visse henseender bestemmes ved hjælp af artikel 38 og de hermed forbundne forskrifter, men i mange andre henseender, særligt hvad angår den type virksomheder, der er omfattet af de her omhandlede bestemmelser, er udtrykket landbrug ikke præcist afgrænset i traktaten;

følgelig tilkommer det rette myndighed i givet fald at fastlægge det personelle og saglige anvendelsesområde for en landbrugsordning, der er afledt af traktaten;

anvendelsesområdet for forordning nr. 2464/69 skal således søges i forordningens ordlyd og formål.

12 Den omhandlede forordning, der skal kompensere for de tab, som skyldes prisfaldet på landbrugsvarer, sondrer ikke mellem produktionsmetoder, selv om disse tab er mindre for visse kategorier af producenter;

da hverken forordningens sammenhæng eller dens formål kræver en streng fortolkning, er det ikke udelukket, at det temmeligt brede udtryk »producent af landbrugsprodukter«, der anvendes i forordningen, kan omfatte produktion af landbrugsvarer efter en hvilken som helst metode.

13 Det skal bemærkes, at det i den tredje betragtning til forordning nr. 2464/69 anføres, at »det synes hensigtsmæssigt at bemyndige Forbundsrepublikken Tyskland til at yde en kompensation for det omhandlede indtægtstab i form af en direkte støtte til producenter af landbrugsprodukter«;

støtten kan efter forordningens artikel 1, stk. 1, ydes til tyske producenter af landbrugsprodukter på de i de følgende stykker i artiklen indeholdte betingelser og »kan betragtes som forenelig med fællesmarkedet«;

heraf følger, at vedkommende forordning ikke pålægger en pligt, men alene bemyndiger Forbundsrepublikken Tyskland til at yde støtte, dog fortsat inden for de grænser, der sættes af fællesskabsretten, herunder i særdeleshed af forordningen selv;

14 det skal derfor undersøges, om Forbundsrepublikken Tyskland har overskredet disse grænser ved at udelukke industrielle dyreopdrættere/kvægholdere i den tyske skattelovgivnings forstand fra den i forordningen omhandlede støtte.

15 Traktatens artikel 39, hvori det i stk. 1 hedder, at den fælles landbrugspolitik bl.a. har til formål at sikre landbrugsbefolkningen en rimelige levestandard, især ved en forhøjelse af de individuelle indkomster for de i landbruget beskæftigede personer, udelukker ikke, at de forskellige sektorer inden for landbruget kan behandles forskelligt, hvorved det dog stadig er en betingelse, at en sådan forskellig behandling ikke sker vilkårligt, men støttes på objektive kriterier;

nødvendigheden af i givet fald at berhandle forskellige grupper af landbrugsbefolkningen forskelligt anerkendes i andet stykke i artikel 39, hvori bestemmes, at »ved udarbejdelsen af den fælles landbrugspolitik ... tages der hensyn til: a) landbrugserhvervets særlige karakter, der følger af landbrugets sociale struktur og naturbetingede forskelle mellem de forskellige landbrugsområder«;

selv om traktatens artikel 40, stk. 3, forbyder enhver forskelsbehandling af producenter eller forbrugere både på fællesskabsplan og inden for en enkelt medlemsstat, kan en uens behandling ikke betragtes som en forbudt forskelsbehandling, medmindre den fremstår som vilkårlig;

16 det skal følgelig undersøges, om den sondring, der i den tyske skatteret foretages mellem på den ene side den landmand, der er dyreopdrætter eller kvægholder og på den anden side den industrielle dyreopdrætter/kvægholder, som det er sket i Aufwertungsausgleichgesetz, er forskelsbehandling i den i traktatens artikel 40, stk. 3, forudsatte betydning.

17 Det fremgår af sagens akter, at den, der landbrugsmæssigt driver dyreopdræt eller kvæghold i den tyske skatterets forstand, anvender foderstoffer, der for størstedelens vedkommende stammer fra egen bedrift, hvorfor han særligt er underkastet de med jordbrug forbundne usikkerhedsmomenter;

derimod er den i den nævnte lovgivnings forstand industrielle dyreopdrætter/kvægholder, der køber størstedelen af de nødvendige foderstoffer på det nationale eller internationale marked, ikke udsat for de samme risici, men kan ved en opskrivning af den nationale valuta købe foderstoffer i udlandet til fordelagtige priser;

det kan derfor ikke anses som forskelsbehandling, at der i tysk skatteret sondres mellem landbrugsmæssigt dyreopdræt/kvæghold og industrielt dyreopdræt/kvæghold på grundlag af et forhold mellem antal dyr og udnyttet landbrugsareal, og at regeringen for Forbundsrepublikken Tyskland har valgt denne sondring som objektivt, omend skønsmæssigt fastsat kriterium for tildeling af den støtte, som nævnte regering blev beføjet til at yde i medfør af forordning nr. 2464/69;

18 det følger af det anførte, at hverken traktatens bestemmelser, artikel 1 i Rådets forordning nr. 2464/69 eller bestemmelserne i Rådets beslutning af 21. januar 1974 forbyder Forbundsrepublikken Tyskland at udelukke industrielle dyreopdrættere/kvægholdere fra den i nævnte forordning omhandlede støtte;

19 det tredje spørgsmål er følgelig blevet uden genstand.

Vedrørende sagsomkostningerne

20 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, der har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres;

da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, som Finanzgericht Münster har forelagt den ved kendelse af 26. september 1977, for ret:

Hverken EØF-traktatens bestemmelser, artikel 1 i Rådets forordning nr. 2464/69 eller bestemmelserne i Rådets beslutning af 21. januar 1974

forbyder Forbundsrepublikken Tyskland at udelukke industrielle dyreopdrættere/kvægholdere fra den i nævnte forordning omhandlede støtte.

Kutscher Sørensen Donner

Pescatore Mackenzie Stuart O'Keeffe Touffait

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 13. juni 1978.

A. Van Houtte
Justitssekretær

H. Kutscher
Præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT G. REISCHL FREMSAT DEN 11. MAJ 1978 [1]

Høje Ret.

Som allerede bekendt fra andre retssager, blev D-marken med virkning fra 27. oktober 1969 skrevet op over for den hidtidig gældende officielle paritet. Da de europæiske landbrugspriser er bundet til regningsenheden, måtte disse valutaforanstaltninger — ved uændret regningsenhed — nødvendigvis fremkalde et indkomsttab for det tyske landbrug. Faktisk faldt nettoudbyttet i DM med omkring 9 %- for produkter, der var omfattet af en markedsordning.

Med denne situation beskæftigede Rådet sig på et møde den 27. oktober 1969. For at undgå prisstigninger i andre medlemsstater og heraf følgende produktionsstigninger afviste Rådet at ændre regningsenheden men også at indføre udligningsforanstaltninger ved grænsen, som Forbundsrepublikken Tyskland havde begæret. Man besluttede derimod at indføre en støtteordning, som overvejende skulle finansieres af Forbundsrepublikken Tyskland. Indtil denne ordning trådte i kraft, blev Forbundsrepublikken Tyskland kun bemyndiget til at forhøje interventions- og opkøbspriserne og at anvende et system med importafgifter og eksporttilskud. På denne måde var der sørget for, at det eksisterende prisniveau kunne opretholdes indtil den 31. december 1969.

Med henblik på den støtteordning, som skulle udligne indkomsttabene, udstedte Rådet den 9. december forordning nr. 2464/69 »om de foranstaltninger, der skal træffes inden for landbrugssektoren som følge af den tyske marks opskrivning« (JO L 312 af 12. 12. 1969, s. 4). Forordningen indeholdt en bemyndigelse, hvorefter der kunne ydes støtte til

1 — Oversat fra tysk.